

SZABADSÁG

A MISKOLCZI FÜGGETLENSÉGI ÉS NEGYVENNYOLCZAS PÁRT KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Szechenyi-utca 45-ik szám. SZELENYI és TÁRSA nyomdája.
A lap megjelen minden szerdán és szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
RUTKAY MENYHÉRT.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Egész évre 10 kor. Félévre 5 kor. Negyedévre 2. 50 kr
Egyes szám ára 14 fill.

A zuglói dráma.

Az unalmas nyári szezon csak nem akar kifogyni az érdekes esetekből s kiknek eltásult idege szomjazza a szenzációt, azoknak bőven szolgálnak öngyilkosságokkal és rémgyilkosságokkal a lapok. Egyik héten itt Miskolczen történik egy rémdráma, hol testvért, barátot és önmagát gyilkolja meg egy subancz s alig egy hétre rá a szomszéd községek egyikében nejét, gyermekét és sógorát késeli meg az elvetemült. Ugy látszik, az ilyen gyilkosságok járványt képeznek és egyik gonosz tett elkövetése serkentőleg hat a másik gonosztevőre, mint a hogy a királygyilkosságoknál és anarchista merényleteknél látjuk, melyek ritkán maradnak egymagukra, elszigetelve. S hogy a gyilkossági és öngyilkossági járvány nem szünetel az ország más pontjain sem, arról tanuskodnak a fővárosi lapok, melyek szintén egyre-másra hozzák a rémdramákat.

Legközelebb a zuglói rémdráma vonta magára a figyelmet, mely azért érdekes, mert mivel osztályhoz tartozó, meglehetősen magas társadalmi osztályból való ember a hőse. Csikváry Antal államvasuti ellenőrt és számfejtési főnököt nem az anyagi gondok dönték a veszedelembé, nem ilyenekért öli meg önmagát, kedvesét és kis gyermekét. Neki volt neje, volt négygyermek, kiket eltaszított magától egy leányért, kit önmagával rántott először a gyalázatba, azután az örvénybe.

„Meghaltak, mert szerették egymást”, írja ez eset alkalmából a Pesti Napló. Nem úgy, jó uram! Ebből a történetből nem lehet Romeó és Julia-féle drámát faragni s mellette az érzélgősség hurjait pengetni, oh nem. Sőt úgy látom, mintha itt volna *egy igazi áldozat*, s ez nem Csikváry Antal ur volt, hanem az ő eltaszított felesége, a négy neveletlen gyermekével. Csikváry ur a *kötelességekkel nem számolt*, melyekkel tartozott önmagának, családjának és a hazájának. Elvégre, ki kényszerítette őt, hogy elvegye első nejét? Az a nő nem akart válni, tehát még mindig szerette azt a hűtlen embert, ki tultette magát kötelességén, elhanyagolta őt egy másikért, kihez nem volt joga. És aztán micsoda erkölcsi érzék az olyan gyermekes családfőé, ki viszonyt kezd negyvenhét éves korában egy fiatal leánynyal és azt gya-

lázatba dönti, még mielőtt elvehetné? Nem uraim, Csikváry ur nem azon Azrak nemzetéhez tartozott, „kik meghalnak, ha szeretnek”, ő meghalt, mert felbillent az erkölcsi egyensulya. Felbillent pedig azért, mert beteg volt az idegrendszere; rossz géptől pedig jó funkciót várni nem lehet. Így kell ezt az esetet felfogni s a mennyiben itt szerelemről és nem örültségről lehet szó, az nem lehet más, mint a mit a nagy orosz író Dosztojevskij: „*ideges szeretetnek*” nevez s a mi már nem az ép szervezet élettani munkája, de a beteges szervezet kóros elváltozásáé. Hiszterikus szeretet volt ennek a drámának az oka. Az orvosi tudomány már ismeri azt a sajátos jelenséget, hogy az ilyen hiszterikus beteg idegzetű egyének nemcsak nem kerülnek egymást, de vonzódnak egymáshoz s ha házasság lesz a vonzalom következménye, idegességükkel gyakran kölcsönösen addig gyöttrik egymást, míg vagy egyik vagy mindkettő áldozata lesz a szervekben dúló bajoknak.

Alig lehetne azt vitatni, hogy minden helyes vagy helytelen tettünk, ép vagy beteges szervezetünknek élettani munkája s hogy tetteink milyensége és szerveink között megvan a lényeges kapcsolat. Beteg idegrendszertől ép és észszerű munkát várni nem lehet. Az öngyilkosságok látszólagos okai többfélék, de az indító ok ott fészkel magában a beteges idegekben. S hogy mily nagyszámu mai napság az ideges ember, az köztudomásu dolog, valamint az is, hogy a modern ember s főkép mi magyarok valóságos hadjáratot folytatunk az idegeink ellen.

Már maga a megélhetés nehéz küzdelme állandó izgatottságban tartja a modern embert, fölösleges hát az élvezeti cikkek egész légiójával, a kávéval, theával, fűszerekkel stb. megtámadni azt. Csakhogy a modern ember azt mondja rá, hogy ha ezekről lemondunk, akkor nem ér az élet semmit, mert hiszen szerinte főkép élvezet ad az élet keretének tartalmát. Ezért hajszolja oly eszeveszetten a pénzt, az vagyont. Az ivás, a részegeskedési hajlam, mely szintén megtámadja az idegrendszert, terjed felső és alsó régiókban egyaránt s az a temérdek parasztgyilkosság és öngyilkosság, melynek napjainkban tanui vagyunk, a pálinkaivás szertelen terjedésében leli magyarázatát. Hol van a világon egy másik nép, a magyaron

kivül, mely nemzeti virtust csinálna az ivásból? S hol van a magyart kivéve, az ifjuság — mely abban a hitben, hogy neki ki kell tombolni magát (!), már az élet tavaszán lumpolással, éjjelezéssel, kicsapongással tönkreteszi azt az ideget, melyre egész életén át szükség van? Tönkre teszik az ilyen tomboló ifjak rendesen — az apjuk vagyónát és saját örökségüket is. És az ilyen tomboló ifjakból kezd kialakulni az a sajátságos generáció, melynek neve *hozományvadász*, mely arájával vagy apósával akarja kifizettetni tombolással rakott teménytelen adósságát. Így dül meg a házasság ethikai alapja, így jut oda a tomboló urfi, hogy már az oltárnál megcsalja azt a nőt, ki vagyónánál drágább kincset: élte boldogságát bizta rá. A szerencsétlen nő azt hiszi, hogy őt szerelemből vették el; a maga naivságában fogalma sincs arról, hogy az a férfi őt nemcsak nem szereti, de annyira nyomorult, hogy egy gyenge nő vagyónával fizetteti meg tetetett szerelmét. Ám a hazugság mindég megboszulja magát s megtörténik, hogy ki hideg szívvvel szerelmet hazudott, akkor gyullad mély szerelemre, mikor nem ura helyzetének, mikor már családot alapított. A tomboló vigyázzon a szívére s ha már hűséget esküdött, maradjon a családjá körül már csak azért is, hogy ne legyen alkalma előbb tizennyolcz éves lányokkal s végre a pisztolylyal kaczerkoldni.

A statisztika kétségtelenül bizonyítja azt, hogy a részegeskedés, az örültség és a büntettek között aki kapcsolat áll fenn. Bizonyos az is, hogy a részegesek a megszokás rabjai, valamint az is, hogy ez a pusztító hajlam apáról fiúra átörökölheto és hogy részeges apáknak gyöngé eszü gyermekeik vannak. Ebből látható, hogy mily észszerütlen eljárás a gyermekeket rendszeres boriváshoz szoktatni, mint némely esztelen szülő teszi. Ebből értheto a nagyszámu gyilkosság és öngyilkosság, főkép a nép között. És csodálatos, hogy nálunk, hol akkora szükség van erre, nem tudnak megszületni a mértékletességi egyletek, holott a sokkal józanabb Franciaországban 4000-et jóval meghaladja ezeknek a száma. De a francia lelkészek, kik ezeket alapították, úgy látszik, teljes komolysággal fogják fel hivatásukat s meg is van az eredménye, mert kevesebbet kell börtönre, örültek házára költekezni az államnak, mint pl. itt minálunk, hol a

népnek se szellemi, se anyagi jólétével senki sem törődik.

Az idegesség terjedéséhez hozzájárulnak az érzékiség és a rossz olvasmányok, mely utóbbiakról úgy eredeti, mint fordított művekben hemzseg a mi irodalmunk. Kiszámíthatatlan csak az a rombolás, melyet a humoristák lapjaink visznek véghez, a közönség izlésében és megrontásában. Ostoroznak-e ezek valami bünt? Dehogy! Legfőlebb megkedveltetik. Mokány Berczi és Bukovay alakja oly kedves szeretetreméltósággal tálalják fel a saját hitványságukat, hogy a gyengébbeknek kedvük kerekedik az utánzásra. Így származnak az életben Berczik és Absencziusok, hála az őket gyártó Ágai ur felfogásának. Mit szólnak a Herczeg Ferencz-féle tárczák-ról, regényekről, — vagy a magyar Dickensnek (!) Mikszáthnak a léhaságairól? Van-e az angol regényekben nyoma a léha felfogásnak, mint a miénkben? Dehogy! Angliában nincsenek „Pikáns Lapok“, a közönség kisöppörné, megkövezné az olyan írókat, ki a családi kötelet munkáiban kellő tiszteletben nem tartaná. A valódi Dickens felfogását miénktől e tekintetben áthidalhatatlan úr választja el.

Az iskola szintén kiveszi a maga részét az általános idegesség terjesztéséből. Alig veti le a gyermek a pólját, már iskolába adják, s ott marad 25—26 éves koráig. A túlterhelés, mely tényleg létezik, két okra vezethető vissza, t. i. a nyelvek, főképp a klaszikus nyelvek szertelen tanítására és a magoltásra. Hogy vizsga táján milyen nagy foku az idegesség, azt a szülők eléggé ismerik s az is köztudomású, hogy számtalan ifju lesz öngyilkossá, tisztán a bukástól való félelemből. Valóban nincs áldás az olyan tudáson, mely az idegrendszert teszi tönkre, de ennek legtöbbször maguk a szülők az okai, mikor

erőszakolják erős testi és gyenge szellemi tehetségű gyermekeiket a tanulói pályára. Nézzék meg kérem, azon a bukott tanulók valamennyien mind kitűnők a tornából s ha a tisztelt szülők mulakatosokat, műasztalosokat, építészeket képeznek belőlük, nagyon beválnak, míg a négyesektől és az apai haragtól való félelem akár hányat halálba kerget közülök.

Ha az öngyilkosságok és a bűnök számát csökkenteni akarjuk; akkor első sorban az idegesség és érzékenység terjedése ellen kell küzdenünk. Ennek első feltétele, hogy igyekezzünk megszerezni az anyagi jólétet, de ne éljünk vissza vele. Ne viseljünk és ne kezdjünk háborút idegeink ellen és ne feledjük, hogy az idegesség örökölhető, s a mennyit rontottam a magam idegzetén, annyival gyengébb lesz az utódaim idegzege. Egyik generáció másikkra hagyja néhai örökség gyanánt a maga szervezetének beteges hajlamait s így lesz az ősök szerzett idegességéből az unokáknál olyan öröklött idegesség, mely csak a pisztolyban vagy morfiumban talál bajai ellen gyógyszert. „Mebüntetem az apák álnokságait harmad- és negyediziglen“ mondja Mózes és vajmi igaza van. Am azért még se szidjuk az ősapáinkat, hanem éljünk úgy, hogy az unokáinknak ne legyen majd oka szidni bennünket. Mert ne feledjük, hogy mindenikünk csak önmagáért tartozik felelni, de e téren aztán teljes is a felelőssége.

Egységes, magyar, nemzeti társadalom

Van-e Magyarországon egységes, magyar, nemzeti társadalom?

Nincsen.

A magyar társadalom nem egységes, fájdalom, nem is nemzeti és pirulva

valljuk meg egymásnak őszintén, hogy a legna jobb mértékben rászorult arra, hogy megmagyarosítsassék.

Nem a nemzeti falvakban kell magyarosítani, hanem a magyarság fókuszain, az ország legfontosabb pontjain, azokon a helyeken, ahol magyarul beszélnek az emberek, de nem tudnak még vagy nem tudnak már magyarul érezni, magyarul gondolkodni.

Közös ügyekkel, viszonyossági politikával és marakodással van lefoglalva és megbénítva a magyar nemzeti erő. Örökösen olyan dolgokkal foglalkozik a magyar, amiket nem az ország lakosságának, hanem a nemzet vezéreinek kellene elvégezni. Az államszervezet nálunk tulságosan komplikált és működésének minden aprólékos mozgása kihívja a közvélemény megnyilatkozását. A közjogi formák annyi dolgot adnak a magyar nemzet közvéleményének, hogy ezek miatt nem ért rá eddig az egységes, magyar, nemzeti társadalom megalkotására.

Isten őrizzen attól, hogy mi a közjogi alakulások éber ellenőrzésétől akarók a közfigyelmet elfordítani, mert nálunk arra, hogy a nemzet közvetlenül figyelje meg az államszervezet funkcionálását, fokozottan nagyobb szükség van, mint más országokban.

Amde a mai körülmények között bizonyára konstatálható, hogy nem az állam-szervezet funkcionálására vonatkozó politikai kérdések azok, melyek a nemzet tevékenységének, gondolkodásának, érzelmeinek és minden törekvéseinek igénybevételére tarthatnak számot, hanem egyenesen az egységes, magyar, nemzeti társadalom kialakítására kell immár fordítani az ország lakosságának legjobb képességeit, leggondosabb figyelmét.

Mert a magyar társadalom szétszórt, kasztokra, klikkekre, felekezetekre és

TÁRCZA.

Utazás Fiuméba

— Irta: *Kajabusz.* —

(A „Szabadság“ eredeti tárczája.)

Az én jegyzőkönyvemben a magyar példabeszéd megfordítva van és így szól: „mindenütt jó, de legrosszabb itthon.“ — Sivata, üres a házam, mint a kedélyem s ez utóbbit utazással frissitem föl, hogy megmentsem valahogyan a végképen való elposványodástól. De ez csak a multban volt így.

Azután meg innen-onnan csak eljön a halál s elszállit a legutolsó vonalszakaszon, és még tengert nem láttam, holott már minden toprongyos utazó ügynök látott. Tehát meg kell az nézni ott, a hol legközelebb. Annálfogva gyerünk Fiuméba.

Hogy könnyebben kíséressen az olvasó, egy vasuti csomópontból, Dombóvárról indulunk, a hol a kelendföldi, pécsi, báttaszéki vonatok találkoznak. Egyébként járási székhely 6000 magyar lakossal, széles dombtetőn fekszik. Egykori várának, melyet a töröktől Palffy tábornok vett vissza 1599-ben, ma csak törmeléke látszik. Az egész kör-

nyék Eszterházy birtok. Itt van az a híres kakas is, a melynek hangja három vármegyébe elhallatszik. (Tolna, Baranya, Somogy.)

Innét tul folyvást Somogy megyében járunk. A hol egész bátorságosan lehet utazni, mert a híres Patkók és Savanyu Jósáknak magja sincs manapság. A zöldkabátos zsandárság megzárja az élet hivatását az ilyen virtuos férfiaknak. Többnyire réten halad a vonat, a lekaszált fü kedves illata szálldogál a levegőben s küzd a fojtó kőszénzaggal. Apró állomásokon nyargal át vonatunk. Itt fekszenek: Csoma, a Hunyady gróf főudvarmester ménésével; Nagy-Berki, a Vigyázó-család kastélyával, tovább Baté, Taszár, mind derék magyar faluk. A Szent Jakab zárdá vereslő romjai egy mag slatról néznek le, honnan a Pálos szerzeteseket még II. József kizavarta.

Ezután csakhamar berobogunk a megye székhelyére, a kaposvári csinos állomásra. Somogy megye a legmagyarabb a Dunantul. Természetesen Kaposvár is az. — Itt tartotta magát legtovább a pogányság a XI-ik században. Koppány vagy Kupa vezér itt harcolt a keresztyén, királyi hatalom ellen. Hajdan erős várának nyoma sincs. A herczeg kastélyát sem tudom, melyik itt a

cserepedeles házak közül, a melyben folyt le Csokonaynak furcsa eposza 1799-ben, „Dorttya vagyis a dámák diadalma a farsangon.“ Mert Csokonay igen kedves napokat töltött Somogyban, pedig Debreczenből jött oda és nem is zónával, hanem csak gyalogszerrel. Ma a legprimitív „saját külön tudósító“ is „első helyen“ utazik. Itt írta tehát vig költeményét, melyet elolvasni ma is érdemes.

Ma Kaposvár 9000 lakossal bíró csinos fekvésű városka, a haladás, emelkedés útján, kereskedése virágzó. Van kir. főgimnáziuma, polg. leányiskolája, nagy három udvaros megyeháza. Déli oldalán szalad csacsogva a Kapos vize, mely a vonatot is kíséri az egész völgyön.

Kaposmérő állomástól meglátszik a Somsich grófi család kastélya és a mauzoleuma. Innét tul emelkedik a vonal. Szomajom község fele magyar, fele német, az Isten akárhová tegye az egyik felét. His-Körpád, Jákó, Kutas jelentéktelen állomások. Beleg már a Festetich (Tasziló) grófi uradalomban fekszik, aztán jön Somogy-Szobb. Innen benyargal a vonat egy cser és nyirfa erdőbe s tovább egy mértföldnél abban megy nagy megbotrányozására az ott tanyázó őzek, szarvasok és dämvadaknak. Mert ilyen nemes állatok

foglalkozás szerint is elkülönített osztályokra van szaggatva.

Mert a magyar társadalom nem magyar, hanem gondolkodásában, szokásaiban, erkölcsiében és izlésében modernizált idegen.

Mert a magyar társadalom nem nemzeti társadalom, hanem nemzetközi. Érzéseiben, akaratában megnyilatkoztatásában, gondolkodásában szemmel láthatólag meg van öltve az őseredetiség, a nemzeti hagyományok színe hol megfakult, hol pedig ríktó színekkel van bekenve.

Megint csak fölvetjük a kérdést, hogy miért?

Azért kérem, mert Magyarország valaképpen csak Budapesten van. Ebben a rohamosan világvárossá fejlődött központban minden lehet idegen származású. Az európeérkedésnek mimelése meglátszik ott minden kődarabon. Az ipar, a kereskedelem, a művészet, a gazdasági élet és kultúra minden vonalon idegen tápanyagokat szitt hirtelen magába és ferde nevelése miatt az ország vidéken élő társadalmá is belekényszeredett a divatba, mert a műveltséget és a divatos szokásokat minden országban a fővárosból importálják a vidékre, nálunk is a fővárosi importette fakóvá, meg ríktóvá az őseredetiséget, a nemzeti hagyományok igaz szívét.

Ezért nincs minálunk egységes, magyar, nemzeti társadalom. A társadalmi szétszórtság, a kasztokra, klikkekre, felekezetekre és foglalkozások szerint elkülönített osztályokra való szaggatottság a kozmopolita fővárosból ered közénk. A szokásokban, erkölcsökben, izlésben és gondolkodásban tapasztalható modernizáltság, az idegenség és magyartalanosság a fővárosból ömlik az ország társadalmára.

Kérdjük, vajjon nem legfontosabb és

legelsőrangú kötelessége-e a magyar politikának az, hogy Magyarországon egységes magyar nemzeti társadalmat neveljen? Vajjon nem bölcsőbb dolog-e ezt a kérdést kultiválni nemzeti közvéleményben, mint az, hogy minden erőket az államszervezet funkcionálásának megítélésére jóformán rabszolga módon lebilincseljük?

Kétségtelen, hogy az alapvető élet-szükséglet legelső parancsa szerint erre van szüksége a magyar nemzetnek, mert ebből következhetik csak az a minden, amiért most rendszertelenül szoktunk kapkodni.

Az egységes, magyar, nemzeti társadalomnak magyarrá kell tenni iparát, kereskedelmét, gazdasági életét, kulturáját, művészetét és minden kigondolható megnyilatkozását, — arra pedig, hogy az egységes magyar nemzeti társadalom kiépüljön, egyetlen eszköze van minden magyar államférfiúnak és ez nem más, mint a magyar vidéki városoknak a legnagyobb mértékben való felkarolása, támogatása.

Julius 1.

Julius elseje fontos dátum a magyar ipar és kereskedelemre nézve. Egy régi, igazságtalan adózás szűnt meg, a forgalom egy súlyos bilincs alól szabadult fel ezen a napon. Ez a hirdetés bélyeg. A magyar közönséget figyelmeztetjük erre a dátumra, nehogy könnyedén napirendre térjen egy olyan újítás fölött, melynek eléréséért éveken keresztül küzdöttek a magyar közgazdaság tudósai és a szakemberek. Nem kell más, csak hogy a közönség végre valahára felismerje a hirdetés bélyeg eltörlésének fontosságát és akkor egy új, egészséges, erőteljes áramlat fogja felrészíteni ipari és kereskedelmi forgalmunkat. Lukács László pénzügyminiszteré első sorban az érdem, hogy felismerte azt a leköltött nagy gazdasági erőt, mely a hirdetés bélyegben rejlik és az Ujságkiadók Szövetségének köszönheti a közönség azt, hogy a

miniszter segítségével a már évtizedek óta áhitott újítást a megvalósulás stádiumába jutatta. Julius 1-étől törvény rendeli, hogy a hirdetéshez az adóhivataloknak semmi köze nincsen, mert az teljesen magánüzletté lett.

Akár közgazdasági, akár szakszempontról igyekezzünk következtetést vonni arra nézve, hogy a hirdetés bélyeg eltörlése micsoda hatással lesz a közforgalom ezen ágára nézve, úgy találjuk, hogy az újítás első sorban az apró hirdetések hatalmas fellendülését fogja maga után vonni. És pedig azért, mert ez a kis ember hirdetése.

Eklatáns példa erre a sok nagy külföldi ujság, melyek 10—20—30 oldalon keresztül telestele vannak apró hirdetésekkel. A kinek akármilyen elképzelhető vásárolni, beszerezni valója van, a ki minden elképzelhetőre vevőt keres, a ki ismeretséget, alkalmazást, munkaerőt keres, az itt mindezt megtalálja és kényelmesen előrelátóan válogathat benne. Ez a legolcsóbb neme a hirdetésnek, mert a legkisebb helyet igényli. És mivel most az apróhirdetés megszabadul a 30 krajczáros bélyegtől, mely gyakran felülmuta a lap kiadóhivatalának fizetett összeget, a lehető legpraktikusabb alkalom nyílik mindenkinek arra, hogy kis helyre szorítva, de azért mindent kimerítően és pontosan, a cím és ár megjelölésével a keresletnek, illetve a kínálatnak tudomására juttasson.

Szól ez különösen a vidéknek. Előre látható, hogy most mi vidéki lapok is fogunk apró hirdetés rovatot nyitni a kiskereskedők, iparosok, kisgazdák és mindenki számára, a kinek a világgal valami közleni valója van. Oly olcsó lesz az apró hirdetés ára, hogy abban részt fog venni mindenki, a ki felismeri a saját érdekét. A ki szerény anyagi helyzete folytán, vagy a keresett, illetve kínált áru csekély értéke miatt nem hirdetett és így természetszerűleg háttérbe szorult, most minden megerősítése nélkül, biztos eredményre való kilátással veheti ki részét az apróhirdetésben. Ez a rovat a világ piacza.

Ezzel szemben az ujságok kiadóhivatalaira kötelességek báramlanak. Az Ujságkiadók Szövetsége már megmutatta a helyes utat arra nézve, hogy a tisztességes verseny az egyedüli létalapja a lap finanszírozásának. Az ujságkiadók külön-külön is a tisztességes verseny elvének hódolnak. A lapok ne közöljék meg nem bizható cégek humbu-

élnék ott, sőt nedvesebb helyein a teknős béka is tenyész. Természetes, hogy ez is a Festetich grófé. Szentá állomást elhagyva a Drávavölgy széléig jutunk, a hol egy kedves magyar magyar város áll őrt: Csurgó. Járás székely, majd 4000 magyar lakossal, ref. s egy régi kath. templommal, mely a templáriusoké volt. Népe szorgalmáról s értelmességéről ismeretes a megyében. A „kis tükör“-nek az a régi mondása, hogy: „Somot, körtét, almát itt (Somogyban) eleget ehetsz, de a tudományból csak kevés részt vehetsz,“ manapság már nem áll. Ezt szívesen konstatáljuk Somogy javára.

Most tehát a Dráva völgyében vagyunk. Nedves kaszálókon áthaladva, az uradalmi fázánost s Gyékényes megállóhelyet érintve, a vasparipa berobog velünk Zákány állomásra. Magát a községet nem is látni, az messze van ide. Annyit tudunk róla, hogy jó bort és gyümölcsöt termel. A fent említett „Kis Tükör“ meg azt mondja, hogy: „Tovább ne menj, itt van e részek határa“, pedig dehogy is nem megyünk tovább. Messze van Fiume. Mindössze is megkávészunk itt Zákányon, lévén arra nagyon alkalmas idő, t. i. reggeli hat óra és 20 percnyi várakozás.

Csunya, nagy bolond víz az a Dráva.

Csupa kanyarodás s nagy árterületén szigeteket képez, s míg mellékletei bűzös mocsarakat alkotnak, maga a folyó nagy sebességgel rohan füzes medrében. Két nagy hidon átjutva, Horvátországban vagyunk. Az első megállóhely Drnje, magyar ember nem tudja ki se mondani. A vidék síkság, Podravinának (Dráva-mellék) nevezik. A föld népe kukuricza-kapálással foglalkozik, imitt-amott szántanak talán ugart s többnyire olyan apró vörös ökrök ballagnak az eke előtt. Oda plántálom magam az ablakhoz s nézem a meglehetősen egyhangú lapos vidéket, s ime egyszerre négy tornyos község terül elém: a láthatáron. Hát ilyen is lehet ebben a rongyos országban? . . . Az bizony, nem is község, hanem szab. kir. város, Kapranca, 7000 lakossal. gimnáziummal, nagy kereskedéssel. Podravinának ez a főhelye.

Innét tul szép erdőkoszoruzata hegységbe jutunk. Belovár megyében járunk. A magyar államnak hatalmas erdősegei vannak itt s az állami erdők egyik kiviteli állomása Lepavina, honnan a legkeresettebb hajóépítési anyagot, a szép vastag tölgyeket szállítják, emellett donga és szerszámfai Francia- s Angolországig eljutnak.

Most a legrégebb horvát városok egyike

következik, Kőrös (Krizsevác), melyet még IV. Béla király ruházott föl a szab. kir. városi joggal. Itt van az egyetlen horvát gör. kath. püspök székhelye.

Ismét sik helyre jut vonatunk, olyan áradvány területre. Kiirtott erdők helyén vetemény diszlik, de közöttük még most is fel-felkád a víz. Jobb felől, de távol, zöld hegyláncolat vonul Zágráb. Elhagyja Gradecz állomást, Vrboveczet, Boszjakovinnát, Dugoselon azonban nagy parádé van. Fekete ruhás urak, tollas csendőrök, diszbe öltözött emberei az Entrepris pompes funebresnek és fogatok a pályaház előtt.

Teremtő Isten, mi lehet itt? Az udvarias kalauz (mert csak a 8-ik osztályon goromba a kalauz) aztán megérteti velünk, hogy ő méltósága Draskóczi grófné holtteste érkezett ezen a mi vonatunkon, azt várja ez a nagy alkalmatosság. — No ugyan rossz guszta lehetett ő méltóságának, hogy itt óhajtott pihenni a dugoseloi lankás partok alatt.

A mi vonatunk azonban leadja a koporsót s hogy miként tesz föl a pompes funebres diszkocsijára, miként sorakoznak a kiállított iskolás gyerekek, fekete kabátos urak stb. arra semmi gondja. Rohan tovább, még egyszer áll meg Sesveténél, melynek megbámuljuk szép két tornyu templomát

gos hirdetéseit és ne érintkezzenek az olyan hirdetési cézékkel és irodákkal, melyek nem reálisak. Ilyenek hirdetéseit nem adják le, nemcsak azért, mert pénzüket meg nem kapják, de azért sem, mert a közönség csak egyszer ül fel szédelő hirdetéseknek, de megrendül a bizalma a reális hirdetések iránt is.

Ostorozzuk a revolverlapokat, melyek gomba módra szaporodnak különösen a fővárosban, a zuglapoknak többnyire büntetett előéletű „Szerkesztői” nagybárá zsarolt hirdetésekkel élőködnék, kárára vannak az újságoknak és gyalázatára a hírlapírói-karnak. Mindaddig is, míg külön büntető törvény nem fog intézkednie e gyanús alakok manipulációi ellen, a tisztességes sajtó a közönséggel karöltve irtsa ezt a gyomot.

Nem szabad már tovább túrnunk, hogy a reklámmal, a világforgalom eme hatalmas uttörőjével gyanús egzisztenciák visszaéljenek. A reklám olyan fontos tényező már a forgalomban, még a kissé elmaradt Magyarországon is, mint az emberben az életkedv. Maculay, a nagy angol történetíró és állam-bölcs azt írja egy nemzetgazdasági művében, hogy csak az az állam virulhat manapság, a melyben hirdetnek. Barnum, a gyémánt király azt hirdette, hogy reklám nélkül az ember nem élhet. Franklin Benjámint ezt a tanácsot adta fiának, mikor életpályát választott „Fiam hirdess és olvasd a hirdetéseket.” Pedig ez már nagyon régen volt, igaz, hogy Amerikában volt.

Ne engedjük, hogy bárki is visszaéljen a reklámmal, a hirdetéssel. A mit hirdetünk, az szolid, igaz és reális legyen. Egészséges kereskedelmi élet csak így fejlődhetik.

Előfizetési felhívás!

Az új évnegyed küszöbén fölkérjük lapunk előfizetőit és olvasóit, hogy előfizetéseiket megújítani és lapunkat minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Lapunk immár kilencz év óta hirdeti a **függetlenség és szabadság** magasztos elveit, ápolja az emberek önálló, szabad gondol-

s azután egy iramodással Zágrábba érkezünk.

Miután itt 45 percig áll vonatunk, pár pohár sör mellett egyet mást el lehet mondani. Mindenekelőtt konstataiom azt, hogy Zágráb (Zagreb = hegy mögötti) ekes és gyönyörű város, főleg alsó része palotáival, lombos tereivel, tiszta utcáival olyan fiatalos, üde arculattal bír, hogy Budapestnek a veséjéhez lehet hasonlítani, azaz a legszebb részéhez. Igazán kár ezeknek az Uzeláczoknak ilyen szép város. Már maga a fekvése is elragadó. A hogy Pécs fekszik a Mecsekhegy alján, úgy nyulik el Zágráb az erdővel sűrűn benőtt Szlyeme hegy lábánál. Három részből áll: a felsőváros (a régi Graic) fekszik a dombtetőn, a káptalani város (Kaptol) a lejtőn, az alsó város a sík részen a vasutig. Alig félórnyira rohan alatta a bosnyák határ felé a sárga hátú, szőke szemű horvát folyó, a Száva.

Az alsóváros igazán meglepően szebbnél-szebb palotáival s tereivel, melyeket szobrok ékesítenek. Így a főutca — Illicza — végén, a városnak közepén van a Jelassics-tér (Jelassicsov trg), ennek közepén van az 1848-iki horvát bán lovasszobra, előre mutató kivont karddal. Minket — bácsmegeyeiket — ugyan nem ámit el talmi vitézségével, mert mi

kozását s ebben a felfogásban a közélet iránt való meleg érdeklődést. A városi és megyei közkérdésben — **őre volt a nép igaz érdekeinek.**

Mint szikla őrt fog állni jövőre, is a nép érdeke mellett s itt alkut nem ismerő igazságérzettel emeli föl szavát a nagyokkal és hatalmasokkal szemben.

Szóval a „**Szabadság**” minden irányban halad a régi nyomokon s számít ugy Miskolcz városa, mint Borsodvármegye közönségének szives támogatására.

Miskolcz, 1900. július hó.

A „Szabadság”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Július 7. A Borsodi-Bükk-Egylet nyári táncmulatsága a Népkertben.

Július 9. Közigazgatási bizottsági ülés.

Július 15. A diósgyőri vasgyári besorozott újonczok mulatsága.

— **József kir. főherceg,** a honvédség főparancsnoka a végleges megállapodás szerint július hó 9-én a 6 órai gyorsvonattal érkezik városunkba, ahol az összpontosított honvédség fölött szemlét tart. A főherceg minden hivatalos fogadtatást mellőzni kíván.

— **Szerkesztőségünk köréből.** Ruttkay Menyhért, lapunk felelős szerkesztője megromogt egészségének helyreállítása céljából holnap négyheti tartózkodásra Carlsbadba utazik. Távollétének ideje alatt a szerkesztésért ifj. Kazay László, lapunk segédszerkesztője a felelős.

láttuk ennek a híres bánnak a . . . háta közepét is Pákozdnál, anno . . . Kossuth.

Legszebb tere a városnak a Zrinyi tér. (Zrinszki trg.) Lombos paloták alatt a horvát uri nép. Mindenfelé paloták, a főuri világ lakásai övezik, végén az 1867-ben keletkezett délszláv akadémia palotája. A legnagyobb tér pedig az egyetemter. Mert egyeteme is van. 1874-ben alapított a Ferencz József egyetem, jogi, bölcsészeti és theologiai osztályokkal.

A kaptol városrésznek főnevezetessége a székesegyház. Hatalmas, messze ellátszó épület, most azonban kettős tornya úgy néz ki, mint a kalitka, mert körül van álasokkal. Még 1880. nov. 9-én megrongálta erősen a földrengés s azóta folyton dolgoznak a restaurálásán.

A felső városban vannak a tartományi hivatalok. Itt a báni palota, az országos kormány s a horvát országgyűlés palotája stb. Ez a felsőváros képezte Zágráb történelmi magvát. 1890-ben gőzszikló épült itt, mely pár pillanat alatt fölvisz a várhegy peremére.

Eltelven a 45 perc — miután tehetségebb mozdonyt állítanak a vonat elé, mert hegynek fogunk menni — elhagyjuk Croita szép fővárosát s átmenve a Száva hidján,

— **Hymen. Gebauer** Kálmán helybeli tekintélyes kereskedő tegnap esküdtött örök hűséget Budapestben Németh Gizella urhölgynek, az Arad városi zenede nagyképzett-ségű tanárnőjének. Boldogságot kívánunk!

— **Tízéves találkozó.** Főgimnáziumunk növendékeinek jó szokása az, hogy mikor egy-egy raj kivonul belőle az életnek széles mezejére, rendszerint kölcsönös ígéretet tesznek egymásnak arra, hogy több-kevesebb idő, de leginkább 10 esztendő múlva, mindnyájan össze fognak gyűlni az Alma Maternek szerető kebelén. Ezek a 10 éves találkozó nem csak a régi tanuló társaknak válnak javukra, erősítvén szíveikben az összetartásnak, a testvériségnek, édes érzetét, hanem javára válnak, dicsőségre munkálnak főgimnáziumunknak s városunknak is, mert a koronként ide vissza-visszatérő régi növendékek az Alma Mater kebeléről mindig olyan érzésekkel távoznak el újra a maguk mindennapi foglalkozásuk körébe, hogy mi őket szellemi értelemben Miskolcz gyarmatosaink, főiskolánk szellemi irányzatára nézve pedig a nemzeti művelődés uttörő harczoainak tekinthetjük. Ezt a felette dicséretes szokást követték hétfőn azok a régi növendékek is, a kik 1890. évben a ref. főgimnázium nyolczadik osztályt együtt elvégezték, és érettségi vizsgát tettek. Délelőtt 10 órakor megjelentek a Korona szállodában dr. **Tankó** Károly honvéd ezredorvos Lugosról, **Frankel** Dezső földbirtokos és abaujmegyei biz. tag., **Tóth** Lajos kir. ítélő táblai tanácsjegyző Kassáról, **Lossonczy** Ernő kir. vegyész, **Hegyi** Andor hivatalnok, **Petra** István megyei hivatalnok, **Kosztik** Ferencz megyei hivatalnok, **Kovács** Jenő vasuti hivatalnok, dr. **Ricz** Dezső fővárosi ügyvéd, **Szűcs** Sándor városi mérnök, **Varjassy** Sándor es. és kir. főhadnagy, **Balázs** Gyula m. kir. posta és táviró tiszt, **Gál** Lajos kir. törvényszéki jegyző, dr. **Pflügler** Imre orvos, **Popovics** Endre vasuti hivatalnok, **Kenyeressy** Károly ref. lelkész, **Stefanovics** Istvan vasuti hivatalnok. Innen az ifjuság a főgimnázium disztermébe vonult, hol **Szűcs** Sándor volt senior szép beszéddel megnyitván az ülést, felkérte Petra Istvánt, hogy a megjelentek jegyzőkönyvét olvassa fel. Ennek megtörténte után **Kenyeressy** Károly geleji ev. ref. lelkész szép imája következett. — Ezután **Tóth** Lajos lelkész szavakban üdvözölte a tauári kart, mire dr. **Kovács** Gábor főgimnáziumi igazgató meleg

egyideig lapályos völgyön haladunk Leskovácz, Zdenesina, Jaska, Draganicz állomásokon. Ez az ugynevezett Poszavina (Szávamellék), a horvát eredeti népelet és népdal klasszikus vidéke. A föld népe kukoriczát kapál, talpig fehérbe levő nők, derekukon sárga bőrrrel hajlonganak a kapu után, férfit alig lehet látni a mezei munkások között, még a szántásnál is sok helyt az asszony fogja az ekét, a férfi az ökröt vagy a lovat vezeti. Egy egy ligetes, cserjés gyepen vászonnadrágos, bocskoros legény „legelteti nyáját, fujja furulyáját”, azaz hogy fujná, ha volna, de nincs, mert az ő zeneszerszámuk a guszla, a gega és a tamburicza. E mellett busul a horvát, ha ugyan busul s rázendíti a nótáját, hogy hát:

„Gde si mila? ti ne kazil!

Tebe srdece moje trazi,

Od istoka do zapada

Ne mogu ti naci para.”

(Hol vagy kis lány? Oh jelenj meg.

Csak te kellesz a szívemnek.

Nyugotról keletig járok,

S nem találok sehol párod.)

(Folyt. köv.)



hangon válaszolt s szeretettel üdvözölte az egész tanári kar nevében volt tanítványait. — Végül dr. Rácz Dezső a töle megszóított szónoki hévvel emlékezett meg az időközben elhunyt tanárokról és tanuló társairól. Mire az ifjak tanáraik vezetése mellett megtekintették az új főiskola helyiségeit. A főiskolából az iskolatársak ismét visszamentek a Korona szállodába, a hol kedélyes hangulatban társas ebédre gyűltek össze. A banketten kedélyesen elmúltak egész estig, miközben több lelkes felköszöntő történt.

— **Szabadságon.** *Ortway* Miksa kuriai bíró kir. törvényszéki elnök ma kezdette meg szabadságidejét, mely idő alatt *Pották* Alajos királyi ítélő táblai bíró fogja az elnöki teendőket ellátni. — *Habay* József kir. törvényszéki bíró és dr. *Somossy* András kir. alügyész szintén megkezdették szabadságukat.

— **Győztes vívómester.** A párisi nemzetközi vívóversenyen *Horváth* Lajos műegyetemi vívómester, ki hónapok óta Miskolczon időzik, arany érmét nyert.

— **Közigazgatási ülés.** Borsodvármegye közigazgatási bizottsága f. évi július hó 9-én d. e. 9 órakor Miskolczon a vármegye székháza tanácstermében rendes havi ülést tart.

— **Bezártak egy kaszárnyát.** A helyben állomásozó huszárezred lóállományában a takonykór, ez a veszedelmes betegség járványszerűleg lépett fel s eddig több mint harmincz beteg lovat kellett lebunkóznia. Hogy nagyon komoly a veszedelem, bizonyítja az a körülmény, hogy szigorú rendelet folytán nem tartatnak gyakorlatok s a katonáknak is a kaszárnyában kell lenniök, nehogy a betegséget elhurcolják.

— **Nyilvános köszönet.** A vas- és aczélgyári „Jószerecsse dalkör“ azon alkalmából, hogy június 3-án tartott zászlószentelési ünnepélyén a miskolczi első magyar hadastyán egyesület zenekarával részt vett, zenealapunk javára 40 koronát volt szíves hozniuk beküldeni. Fenti dalkör ezen kegyes adományáért választmányunk halás köszönetét nyilvánítja. Miskolcz, 1900. június hó 30-án. *Hradil Vincze*, hadastyán egyleti elnök.

— **Vasutasok nyári táncvigalma.** A Nép-kert, ez a rideg táncz helyiség *Richter* Mátyás, mérnök és díszelnök parancsszavára gyönyörű paradicsommá változott át, mely édenkertben a viruló rózsák: a szebbnél szebb asszonyok és lányok, kik közül bármelyik is méltan vetekeletett volna a legendabeli Istennőkkel Páris almájáért és csak Páris ejthették volna zavarba annak igazságos odaitélésével. Soha sem mertem volna gondolni, hogy a M. Á. V. altiszti körének f. hó 2-án lezajlott tánczvigalma oly fényes erkölcsi és anyagi sikerrel fog végződni. A táncz kevéssel 8 óra után *Tóni* bácsi zenéje mellett vette kezdetét. Az első négyest 84 pár tánczolta.

Notabilitásaink közül ott voltak: dr. *Tarnai* Gyula aispán, *Görgey* László üzletvezető, *Stankovich* Miklós, *Tárczay* Ferencz, *Fürész* Sándor, *Krón* Ignác, *Rév* Ödön, dr. *Frank* Miksa, dr. *Egri* Miksa, *Temesváry* Alajos (Budapest), *Kubacska* István, *Boros* Károly, *Balás* Miksa, *Nádpataky* László, *Dubovay* Béla, *Becht* János és nagyon sokan városunk intelligens közönsége köréből. Szerettük volna az ott megjelent szép leányok és asszonyok névsorát is leírni, de ezt helyszüke miatt nem tehetjük. Néztük őket és gyönyörködtünk bennök egész hajnalhasadtáig.

— **Tűzesetek.** Borsodvármegye területén június hóban a mai kimutatás szerint 37 tűzeset volt; ebből 18 esetben gyújtogatás volt okozója a tűznek.

— **Csóka Sándor szintársulata** jelenleg Ungvárt működik. A társulat működéséről az ottani sajtó nagyon elítélőleg ír, mert az

előadások botrányosan rosszak. A színészek nem tudják szerepeiket, anyagul és rosszul játszanak s egyik botrány után a másikat inscenálják. Csak *Csongory*, *Leófsaky* és *Ragányi* Iza az, akit dicsérnek, de a nálunk általánosan kedvelt komikust bosszantó izléstelenségeiért nem kedvelik és a sajtó is méltó hangon leczkézteti.

— **Elfogott gyilkos.** A csendőrség ma hajnalban kézrekerítette *Toma* Károly nyeklád hazai lakost, ki ezelőtt 8 évvel a nejét vadállatias kegyetlenséggel megölte. Nyolcz éven át bujdosott a gaz gyilkos, míg végre ma hurokra került.

— **Elveszett szombat.** június 30-án a népkertben megtartott iparos ifjusági majálison egy arany karperecz. Becsületes megtaláló illő jutalomba részesül. Czim a kiadó hivatalban.

— **A szélhámos.** Ne kérdezd, hogy ki ő és merre van hazája? Elég az, ha nyakadra hozta a fürgeteg. Sohasé látott az életedben s a legszemtelenebbül bizalmasan szólít, betolakodik családodba és mindig bizalmasan, négy szem közt óhajt veled beszélni. Beiratkozik a körök és egyletekbe, hogy a közfigyelmet magára vonja s a hol szórja a pénzt s nagy hangon parancsolgat, s ha vannak, a kik elfogadják a potyát, még „kürál“ is a társaságnak. Ezek persze csak arravalók, hogy kiismerje a társaság tagjainak vagyoni viszonyát s kiszemelje azokat, a kiket érdemesnek tart arra, hogy a bőrére utazzék, kiadja magát ügynöknek s ha rendelsz nála szecsavágó gépet, hát küld neked egy cséplő gépet lokomobillal, hiába protestálsz, perelsz, nem nézted meg jól, hogy minek irtál alá: s a cséplőgép szépen elcsépli kis vagyónkadat. Az egész vigécz csupa humanitás, biztosít téged bal-eset ellen, víz ellen, tűz ellen, sőt még az életedet is biztosítja s minél többet irsz alá, annál tovább élsz s ha néhány ezer koronára biztosítottad az életedet, hát biztosít róla, hogy sohase üt beléd az Istennyila. (Pedig már akkor beléd ütött, mikor aláírtad a biztosítási okmányt.) Persze azt kérdezed erre tisztelt publikum, hogy hát jut az ilyenekből Miskolcznak is? Hát nézd magad körül s ha megismerted, hát óvakodj tőle s ne erezsd magadhoz közel. Pedig mindennap találkozol vele, néha gyalog jár, néha biciklin, legtöbbször kucseroz, fünek, fának tartozik, csak az a gyenge oldala van, hogy fizetni nem szeret. Ha ilyen firmákat látsz, hát jusson eszedbe az a fölírás, a melyet Budapestben nagyon sok helyen olvashatsz: s a mi Miskolczon se ártana sok helyen kifüggeszteni, hogy: „Óvakodjunk a zsebtolvajoktól.“

— **Köny és mosoly.** Az iskolák kapui bezárultak, a tanuló ifjuság és a tanítók nagy serege atiz hónapi szorgalmi idő után két hónapi vakációt tart. A tanulók utleveleket kapnak, melyben minősítésük hiteles formában van megállapítva és mely egyuttal mutatja azt is, hogy a tíz hónap alatt szellemileg mennyire haladtak. Örömmel és sietve viszi haza a jó és jeles tanuló a bizonyítványát, hogy szüleinek kedveskedjék vele és mosoly ül az ilyen tanulók szüleinek arcán a napokban. Félénken és restelkedve és csak unszolásra veszi elő a bukott növendék a szégyelni való irott dokumentumot és sokaknál könnyek hullajtása tesz tanúságot a megbánásról és ezek még nem a legrosszabbak, mert javulásra képesek. Köny és mosoly így váltakozva jelenik meg most a családok körében. A szülői szív melege azonban egyformán árad ki a gyermekekre és a gyengébbeket ép úgy vagy tán még jobban vonzza magához, mert inkább rászorultak, mint a jeleseket. — A köny és mosoly közepette ne feledkezzünk meg azonban azokról, a kikre gyermekeink szellemi nevelése bízva volt, az iskolák tanítóiról és kívánjunk nekik boldog napokat a vakációra, hogy frissült erővel és szellemmel foghasanak majd hozzá terhes munkájukhoz.

— **A kuria és a — fizető pinczerek.** Ismert dolog, hogy a kávéházi fizető pinczér egy kölcsön hitelintézet, akinek adósa sok sok fényes gavallér. Hány uri embernek, kifogástalan gavallérnak rejti a napi „czekkjét“ a: a mély, öblös tárcza, a mely a főpinczér zsebében nyomja. Ámde az is köztudomású dolog, hogy abból a tengernyi sok „czekkből“, vajmi keveset szoktak befizetni s a fizető pinczér mind szorongathatja a számlákat, mert abból egyhamar nem igen lesz pénz. Így borzasztó károkat szenvednek a főpinczerek, úgy hogy sok amiatt tönkremegy. Ez állapot aztán arra az elhatározásra indította a kuriát, hogy jogot ad arra nézve a főpinczereknek, hogy a ki nem fizetett „czekkért“ különösen ha az u. n. „blicczelés“ esete forog fenn, szabáságukban álland azután elvenni az illetőnek kalapját, gummiköpenyegét, sőt még a sárczipőjét is. Bizony ez silány vigasztalás a főpinczérnek, — mert hát egy jó pezsgős vacsorát vajmi nehezen fedez egy pár lyukas sárczipő. avagy egy aranyozott rézfejű séta bot, — de hát mégis több a semminél. — Így legálább elriasztja azokat a blicczelni szerető urakat, a kik hivatásszerűen úzik a fizető pinczerek becsapását s a kiknek a „blicczelés“ ugyszólván életszükségletükké vált, az a tudat, hogy ha nem fizetnek, nagyon könnyen megesik, hogy kalap avagy kabát nélkül kell távozniook. A kuria legalább így vélekedik.

Lapunk mai számához a „*Pesti Hírlap*“nak az apró hirdetésekre vonatkozó tájékoztatója van mellékelve. Ajánljuk azt t. olvasóink figyelmébe.

x **Lábizzadás ellen kitűnő hatású hintőpor** egy doboz 30 kr. — **Egészségi gyermekhintőpor** a kipállás megakadályozására, kiváló deszinficiáló hatású, egy doboz 35 kr. — **Gyermek mosó szappan** egy drb 25 kr. — **Irrigátorok, gummi czikkék, kótszerek s minden a droguista szakmába vágó czikkék kaphatók Szabó Béla gyógyáru- és illatszertüzletében, Miskolczon.** 1—

Mire jó a léczkerítés?

Tudós kémikusok sokat törték már a fejüket azon a dolgon, hogy lehetne megakadályozni az oly illatok terjedését, melyek éppen nem hasonlítanak Sirász rózsáigeteinek édes leheletéhez. Próbát tettek mindenféle maró, fertőtlenítő folyadékkal, de ennek az eljárásnak csak az lön az eredménye, hogy a levegőben az eredeti illat helyett más parfüm terjed el; ha nem is oly egészségtelen, de legalább is olyan orrfuntorító. Nos, a tudomány e nehéz problémáját most egyszerre megoldotta egy közeli község előjárósága, még pedig oly egyszerűen, hogy az ember szinte elámult rajta: hogyan is nem jutott ez a mód mindaddig a tudósok eszébe? Ugy történt a dolog, abban a községben az erdész százhatvan darab kövér koczát tart s a barátságos állatok oly gyönyörűséggel lubiczoltak az ottani patak hullámaiban, akár a klasszikus kor nimfái az Olympus völgyének csevegő vizeiben. Mondanunk sem kell, hogy a környék levegője nem olyan volt, mint a pacsulis bolté, elannyira, hogy még a jámbor falusi gazdák is fölháborodának, pedig ők már hozzá vannak szokva az ilyen aromához. Panaszukra a bölcs tanács is föllalkozott a dologgal és a következő drakói végzést hozta:

Több községbeli lakos panasza folytán, mely szerint N. N. erdész százhatvan darab sertése a környék levegőjét megfertőzteti: utasittatik nevezett erdész, mikép a patak két partján haladéktalanul másfél öl magas léczkerítést alkalmazzon, hogy így ezáltal a kellemetlen szag továbbadása megakadályoztassék.

És a tanács nyugodt volt, hogy most már eleget tett a higiéniának, a mástól öl magas léczkerítésen csak nem fog az átkozott szag atmászni? De az erdész nem nyugo-

dott bele a dologba és megfőlebbezte az ítéletet a közigazgatási bizottsághoz, ahol persze nagy elismeréssel fogadták a derék magisztrátus új vívmányát a fertőtlenítés terén. Csodálatos azonban, hogy mégis azt határozták, hogy a léczkerítést el kell hordani s az erdésznek el kell tiltani, hogy a koczái a patakban hidegvíz-kurát használjanak. Akadt ugyan a közigazgatási bizottságban egy jókedvű férfi, aki fölvetette az ideát, hogy van ám a szag tovaterjedésének megakadályozására még a léczkerítésnél is alkalmasabb mód. Úttesen föl községi előjáróság a patak két partjára *tilalomfákat*, illetén fölírással:

A kellemetlen illatoknak ezen a helyen túlterjedni szigorú büntetés terhe mellett tilos.

Fürdői levél.

Liba-Hábogod, július 1.

Igen tisztelt redactionális Princzipális Ur! Csak most fejezhetem ki szívemből (tisztán szívűből, a mennyiben most gyakrabban fürdöm) eredő köszönet nyilvánításomat, hogy segédkezett nyújtott szív- és zsebszögösszehúzó betegségem gyógyításában.

Mielőtt tovább mennék, tessék megbocsátani, ha szerkesztőségi szavakkal és remniscenziákkal tömöm tele fürdői leveletem, de mindig azt hiszem, hogy önök között vagyok. Így akadt már ügyem a megszokás és rövidlátásom miatt mindjárt a vasuton a IV. osztályban, a mikor is egy „fületlen gombokban” utazó vigéczet szedő gyerekek néztem s a tarkójára nyomtam a nemesi oklevelet. Azonban egy pohár valódi szeremi szilvórium mellett (kapható Weidlich Pál kereskedésében) összebékültünk.

A vigécz leszitta magát alaposan, aludt mint a bunda.

Tudtam ugyan, hogy neki Kapás Szent-Mártonban ki kell szállani, de nem zavartam álmát.

Megérkezünk a Liba-réti állomásra, költögetni kezdtem az ipsét, de nem reagált; végre is czibis szokás szerint oldalba tisztelem, a mire olyan józan lett, hogy ha fel nem állítom, menten vissza adta volna a szilvóriumot az anyaföldnek.

— Hol vagyunk? kérdi.

— A fürdő stázióján, mondom bölesem.

— Akkor végem van, — kiált Buzogány Ignác a „Klein és Stockfisch” cég képen viselője — nekem Kapás-Szt.-Mártonban egy kétezer forintos üzletet kell lebonyolítani Obermayer és neje céggel.

— Lebonyolítod a fürdőben — mondom — hogy ott van az Obermayer falamia, osztán elbonyolíthatod az asszonygyal az ügyedet. Ha már itt vagy, gyere el a fürdőbe, mert ez arról nevezetes, hogy éppen ezt hagyta ki Baedeker ur a könyvéből.

Mit csinál a vigécz? — Sürgönyöz a cégnek, hogy kétheti szabadságot adjanak száz forint előleggel, mert beteg.

A választ meg se vártuk, hanem kocsi után néztünk.

Egy rozszant talyiga állott csak rendelkezésünkre, nem volt miben válogatni. Feltettük a mustra kollektiót, arra az én ládám s felültünk.

Egyszerre jön futva egy nagy hajú művész kinézésű uri ember s könyörög: vegyük fel, mert neki estig okvetlenül a fürdőben kell lennie.

— Különben Hia dor Latabár szinigazgató.

— Kaján Albert üdülő hirlapíró.

— Buzogány Ignác utazó gentleman.

A kölcsönös örvendetes bemutatkozások után csendes kalábert játszottunk. (5-ös kasz-szára, mindörökre Ámen!)

Öt forint elvesztése után a parthiet részemről befejezettnek nyilvánítottam, a mikor is kitudódott, hogy a vigécz paklizik, a direktor ur pedig hozomra játszik!

Én mindkettőnek disqualifikálását és a „taigetos” taligáról való letaszítását akartam elrendelni, midőn direktor indítványára becsületbiróságot alakítottunk és eldöntöttük, hogy tisztességesebb dolog hozomra nem paklizni, mint nem hozomra paklizni, miért is a vigécz ledobtatván a taligáról, utánunk futva gyönyörködött a vidék szépségeiben. Egyszerre „kocsink” egy válaszuthoz ér melyen a következő tábla állott:

Taplófűred

Libaháogod

No most merre menjünk? A taligás azt mondja, hogy neki mindegy, a különbség a két fürdő között csak az, hogy harc és háboruban állanak egymással és hogy a győztes rendszerint Libaháogod.

Elvem a többséghez csatlakozni, így Libaháogodra indultunk.

Utközben irtóztató vihar keletkezett, taligánkat és így bennünket is a sárba fordított, mi által az utazó társaság kinézése kedélyesen megváltozott. A taligát széjjel kellett szedni és a taligás vitte a vállán tovább. A csónakokat és ládákat a vigécz és a direktor ur hozták, én felpaltantam a gebére, úgy indultunk száraz hazát keresni. A fürdő előtt három kilométernyire egy régi csárda romjaiba huzódtunk meg.

A direktor és én tárklizni kezünk, a ló, a taligás és a vigécz kibiciztek A játszma alatt a direktor dekorációit elnyerem. (Haza viszem, eladom Csókának.) Az eső nem állott el. Mindnyájan éhesek voltunk, Hia dor igazgató ur a változatosság kedvéért a gebe leületését és felfalatását indítványozta. — A proponált oszonna gazdája az ajánlattevővel összeverekedett, mi a ládák tetejéről néztük az olympiai játékokat, mely a direktor csufos megveretésével és a zivatar megszűnésével végződött.

Utunkat folytattuk zavartalanul minden epizod nélkül, ha ugyan nem érdemes megemlítenem azt, hogy a taligást utközben elvesztettük, mert mialatt tárkliztunk, a szilvóriumhoz férközött az istenadta!

Én a lovon lovagolva vezettem be taligát a fürdő vendégek ártatlan ovációi közben. E sorokat vacsora alatt írom, a fürdő életéről legközelebb!

Vigyázzanak a korrekurára!

További becsülését és bizonyos számú előlegeket kérve, maradok tisztelettel.

Kaji Kaján Abel
az önök nagyrebecsült
lapjoknak üdülő munka-
társuk.

CSARNOK.

Üti emlékek.

Konstancz.

Zürichből a Boden-tó és Konstacz felé vettem utamat. A hegyes vidék *Winterthurig* is elég érdekes. Innen a folyton emelkedő pálya magas hegyvidékre visz föl szépen ápolt erdők és gondosan művelt szőlők közt, a hegyoldal kanyarogván, szédítő mély völgyek fölött sikamlik tova. Majd a Thur völgyét átívelő 100 méter magas, impozáns vashídon repülünk át. — A csinos fekvésű *Stentheim* magas tornyának óralapja a zürichi Frauenmüsterét juttatja eszembe.

Stein pompás gyümölcsös kertei közt üde szellő üt meg: közel van már a tó! Az alma és körtefák ágai közt nemsokára elénk csillámlik a síkvíz s ezután el sem hagyjuk azt. Folyton a tó partján robog vonatunk szőlőkertek, gyümölcsösök, községek ház-

sorai közt, balra mindig a tó fénylő, kék vize. Az *Obersee* habjain török meg a délutáni nap fénye.

Egyszerre csak magas tornyok és háztömegek körvonalai rajzolódnak az alkonyi égboltra s gyorsan kibontakozik előttünk *Konstancz* városa.

Mi, kik először járunk itt, meghökkenünk, mikor a vonat elrobog velünk a város mellett s odább egy rendező pályaudvaron megállva, úgy kanyarodik vissza a városba egy rövid szárnyvonalon, átlépve Thurgau kantontól Baden nagyhercegség területére.

*

A Boden-tó környékét, a hegyeket, várakat és városokat gazdag mondavilág lebegi körül. Az *Überlingen* közelében látható igen érdekes *barlanglakások* (Heidenlöcher) és a Konstancz mellett megőrzött czölöpépítmények maradványai (*Klein-Venedig*), a konstanczi *Rosgarten-Muzeum* idevágó gazdag leleteivel együtt a történelem előtti távol őskorban élt emberi társadalom primitív életmódjáról nyujtanak fogalmat.

A tóparti városokban a római kor maradványai az ókor e nagy hódító népének kulturális hatalmát hirdetik mai napig is. — Feltáru a figyelmes szemlélő lelkében az a mozgalmas kor, a mikor a győztes légiók nyomában a római kultúra minden telepedésre alkalmas helyet oly ügyesen kiválasztott és oda építé egy-egy végvárát, a *Castrumot*. — A tó keleti csucsánál a meghódított *Brigantii* néptörzs főhelye a régi *Brigantium* (Bregenz), a tóra letekintő forumával és *Epona szobrával*, bizonyára a legrégebb ezen kastrumok között, úgy hogy ettől nyerte a tó is ókori nevét: *Lacus Brigantinus*.

Az a halom, a melyen a konstanczi Dóm emelkedik, az ókorban szintén római castrum volt, melynek fekvését nyilván mutatják a fölfedett falmaradványok. Körülötte pedig a rómaikat szorongató *alamannok* sirjait és fegyvereit hozták napvilágra az ásatások.

Tehát már az ókorban különféle néptörzsek tolongtak e tó környékére, véres harcokat víván annak birtokáért. — E harcok még bizonyára a sötét középkorban sem szüneteltek. A dombok hegyek majd mindenikének tetejét egy-egy ép, vagy rom várkastély koronázza: ezek a festői fekvésű kastélyok, poétikus várromok nagyrészt a középkori fendális harcok csatazajában keletkeztek. — Némelyik szerencsésen, épségben megmaradt korunkig a legtöbb azonban csak érdekes rom, melynek barnult falai, omladozó bástyái mintha az egykor harcias, hatalmas várur porladozó csontjai felett siró elégiák, — a vadszedérel befutott erkélyablakok maradványai, meg mintha csak a réges-rég letűnt kor szép várurnőjének emléken kesergő románczok volnának. Bánatos dallamot dudol hozzájuk az Alpokból jött, a tó fölött átsuhanó szellő, melynek hívására föltámadnak a holtak emlékei: bájos, illatos virág alakjában az egyik, s másik megfákat tördelő zivatar képében . . .

A Boden-tó vonzó ereje korunkban sem szünet meg: e nagy víz egyrészt a legolcsóbb közlekedést szolgáltatja, másrészt meg az éghajlat szélsőségeit kiegyenlítő, klimatikus üdülőhelyekké teszi a partján épült városokat. És most úgy ide tolongnak a népek, országok, akárcsak az ő hajdankor

ban: Schweiz, Baden, Württemberg, Bajorország és Ausztria állják körül a szép tavat, mindenik részesülni óhajtván annak jótékony előnyeiben.

*

Konstancz első alapítója valószínűleg Constantius Chlorus volt. Már Drusus Germanicus is épített itt, a „Rajnába“ egy várkastélyt. Később a középkorban (511) valami Fridolin nevű szent emelt e helyen keresztyén várost, a mely egy félszázad múlva püspöki székhely lett. Ez a püspökség a középkor sötét fantizmusa közepette mind nagyobb tekintélyre és hatalomra emelkedett, úgy hogy egyike lett a legnagyobbaknak Németországban.

A vallási rajongás korának jellemző stíljé, a csucsives építészeti itt is megalkotá a maga művét, a nagy Dómot, a melynek finom részletei napjainkban láthatólag kallódnak kopnak. Egy-egy kápolnáját kijavíttatja, felcífrázza az alapító családjá, de a többi kopott-repedezett . . . Általában a Dóm magán viseli a szánandó elhagyatottság mindazon szomorú jeleseit, a melyek magát az egész várost is jellemzik. A régi nagyság, a dicsőséges századok pompás emlékei legtöbbszörre a pusztulás lejtőjén vannak . . .

A Dómban bizonyosan van a restaurálási alap javára gyűjtő persely. De ha az együgyű, jó nép közül, vagy az egyszerű lelkek sorából kerül is rajongó hive a szertartások és üres formák vallásának, — az a rajongó hívő az ő alamizsnáját bizonyosan nem ebbe, hanem a péterfillér-perselybe csuszátja. — Az egyháziak ha talán néha tesznek is valamit ez ügyben, és a dóm mellett levő u. m. egyházi régiség-gyűjteménynek nagyrészt érték- és érdektelen tárgyai is — ha jól emlékszem — e czélra árusítatnak: mégis igen gyöngén állhat ez a restaurálási kassza. Mert hiába, korunkban a nép már még sem fejhető úgy, mint régenten; s az egykori szent életű, híres püspökök faja is kihalt. A mai főpapok maguk is sietnek élni és jól élni; s bizony rengeteg jövedelmükből nem igen tékoznak nagyobb összegeket az Isten házára . . .

A középkorban másként volt. Akkor még lehetett fanatizálni a közönséget, kivált ha egy-egy híres főpap maga ment elől jó példával. Még aztán a polgárság a legszűkebb hazájának tartotta a kerített várost, melyet lelkesedéssel szepített, erősített és védelmezett bárki ellen . . . Az erődívenyekből a *Schnetz-Thor* még elég ép állapotban fenmaradt; de hol vannak azok a polgárok, a kik a kapukat bezárták IV. Ottó előtt akkor, mikor *II. Frigyesnek* kitárták azt? (1212.) Minő élet lehetett itt akkor, a mikor a kelet és dél minden terméke és készítménye a földközi tengeről a többek közt Konstanczon keresztül özönlött az északi tartományokba? Mekkora kavardást okozhattak az akkori zárt városban a 14. századi czéh-fölkelések és zsidó-üldözések?

Majd ama világraszóló mozgalom, a mely a középkor társadalmának a fanatizmustól bemocskolt képet törekedett tisztára mosni: a reformatió sem kerülte el e helyet. Sőt ennek egyik legfontosabb előjátéka épen e városban játszódott le: *Konstanci sinat.* (1414—18).

E nagy színjátékban, melynek főrendezői és főinrikusai az özönnel összesereglett

papok voltak, megmutatták a világnak, hogy a világi és egyházi hatalom mire képes és mit tehet az igazság és ártatlanság legerősebb fegyverével szemben is . . .

A Rosgarten-muzeum régiségei közt őrzik a Husz János vértanúságának emléktárgyait. Ott van az a vaskos fatuskó, a melyet a Husz János kezéhez lánczoltak; ott a durva, szuette börtönajtó, a lelanczolt igazság erejéhez mérten készített oly vastagra s borítva be erős vaspántokkal . . . Ott van a Zsigmond rongyolódó trónszéke és zsámolya, a melyeken ülve felcsufolta a császári becsületet, midőn a saját maga-adta menlevél (salvus conductus) daczára is — engedve a a kegyes papság nyomásának — elítélte az az ártatlan szabad gondolkodót. — A Dómban mutatják a kőcokkát, a melyen állott Huss Zsigmond császár előtt, a kit a szent hely nem hatott meg annyira, hogy akár adott szavának, akár a kegyelem — állítólag Istentől kezébe adott jogának ura tudott volna maradni . . . Talán ezekért az eredményekért emelt neki szobrot a protesztáns souverain Berlinben!?

A városon kívül egy nyárfa-soros dülözt visz be a veteményföldek között levő *Husenstéinhoz*. Vaskerítés közt egy óriási kocka-alaku kötömb ez az egyszerű emlék, oldalán arany betűkkel bevésve, hogy itt halt tüzhalt Huss János és prágai Hieronimus . . . Borostyán futja be dusan a ridég követ, melyet úgy véstem emlékembe ismét, mint a gondolat- és lelkiismeret-szabadság egy kálváriáját, hogy kitöröljem onnan sok pompás Dómnak, mint a Krisztusi vallás eltorzítására szolgáló helynek — az emléket.

Kiss Lajos.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon mélyen tisztelt ismerőseim, kik felejtethetlen jó férjem halálával ért fájdalmam és veszteségemet részvétökkel kegyeskedtek enyhíteni, fogadják ez uton hálás köszönetemet.

Özv. Májercsik Józsefné.

Kiadó.

Deák (Szinház) utcán

Egy bolthelyiség

azonnal kiadó.

Értekezhetni lehet Horváth-u.

8. sz. alatt a tulajdonosnénál.

Ugyanott egy fűthető

fürdő-kád és egy mosó-gép

eladó.

2528. sz.

1900. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A miskolci kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a miskolci Takarékszövetkezet végrehajtónak Dudás János végrehajtást szenvedett elleni 300 korona követelés és járuléka iránti ügyében az árverést a miskolci kir. törvényszék területén levő:

I. A k.-bőcsi 270. sz. tjb. A I. 1—4. s. 480/a., 518., 661., 697. hrsza. foglalt ingatlanokból Dudás Jánost 2/15. részben illető jutalékokra 880 korona.

II. A k.-bőcsi 335. sz. tjb. A. +1. r. 311/a. hrsza. ingatlanra a v. hajtási tv. 156. §. alkalmazásával 233 korona 20 fillér.

III. A k.-bőcsi 259. sz. tjb. A I. 1—2. r. 48., 77. hrsza. foglalt ingatlanokból a B. 261—266. s. sz. alatti bejegyzések szerint Dudás Esztert, Borbálát, Jánost, Balázst és Dudás Jánosnét, Dudás Balázsnét illető jutalékokra 440 korona; ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, hogy a fenti megjelölt ingatlanok az 1900. évi aug. hó 23-ik napjának d. e. 9 órájkor B.-Böcs község házánál megtartandó árverésen kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak ingatlanok becsárának 10% át a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt Miskolczon, 1900. június hó 9-én.

A kir. tvszék, mint tkvi hatóság.

Sebe Alajos,

kir. törvényszéki bíró.

Eladó.

Vargaszög 8-ik sz.

ház

nagy udvar és nagy kerttel, 5 különálló épülettel

eladó.

Értekezhetni ugyanott.

LIPIK

fürdő

— SZLAVONIÁBAN. —

Egyetlen jód tartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen.

1898 óta a Lonjavölgyi vasut állomása (Dugosellon át). Azonkívül Papraoz-Lipik déli vasut állomás. (Zónatarifa.)

Kitüntetve: Budapest, Bécs, London, Róma, Brüsszel.

Fényesen berendezett gyógyterem, kávéház és vendéglő, nagyszabásu park, fedett sétány, kitűnő gyógyszállodák, pompásan berendezett fürdő-épületek. Villanyos világítás.

Felülmulthatatlan hatásu **köszvény** és **csuzos** bajoknál, **ischiásnál**, **csontbajoknál**, mindennemű **hurutos bántalmaknál**, valamint minden **mirigy** és **vérbetegségek**nél.

Hivatalos fürdőorvos: Dr. SZEMERÉY BERTALAN.

Jód hévíz szétküldése egyenesen a forrástól, továbbá **Édeskuty L.** és **Matoni és Wille** cégtől Budapesten.

Bővebb felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság Budapesten.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

E rovatban az egyszeri beiktatás 10 szögig 40 fillér, minden további szó 4 fillérbe kerül.

Vastagabb betűkből 8 fillér.

A „SZABADSÁG“ apró hirdetései.

Felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik.

Vidékről a hirdetési díj postabélyegekben is beküldhető.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban

Széchenyi-utca 45. sz.

MEGVÉTELRE KERESTETIK az Avason egy **borpincze** lehetőleg a felső soron. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1.

EGY TANONCZ felvétetik Putnoki Antal **borbély** és **fodrász** üzletében. 2.

SZÜLŐK FIGYELMÉBE. Jobb családok gyermekeinek német órákat ad a szünidőben egy erre képesített tanító. Czim a kiadóhivatalban. 3.

EGY BUTOROZOTT SZOBA kiadó Urak-utca 9. sz. alatt. 4.

ÉDES ANNUSKÁM! Szerencsésen haza értem, levelét várja imádója L. 5.

CSERÉBE esetleg teljes ellátásra kerestetik a Szepességre egy fiu vagy leány. Bővebbet a kiadóhivatal. 6.

DISKRÉT URIEMBER csinos fiatal hölgy ismeretségét óhajtja. Választ kér „csak titokban“ jelige alatt a kiadóhivatalba. 7.

EGY TANULÓ FELVÉTELÉK Szelényi és Társa könyvnyomdájában. 8.

ELVESZETT. E hó 30-án tartott Iparos-ifjak majálisán egy fonott aranykarperecz láncz elveszett. Megtalálójá, ha kézhez szolgáltatja, illő jutalomban részesül. Czim a kiadóhivatalban. 9.

Névjegyeket, meghívókat stb.
legjobb és legolcsóbban készít
Szelényi és Társa Miskolczon.

A t. közönséghez!

A törvényhozás július hó első napjától kezdve eltörülte a hirlapi hirdetések után járó bélyegilleték fizetését. Ennélfogva a hirdetések óriási felendülése várható.

Nemcsak a fővárosban, de a vidéken is a kereskedelemnek és iparnak kitűnő segédeszközei a

HIRLAPI HIRDÉTESEK.

Hogy ez eddig nagyobb mértékben nem vétett igénybe a közönség részéről, annak jó részben az az oka, mert a hirdetések a kincstári bélyegilleték miatt nagyon sokba kerültek.

Ma azonban ez a nyög már megszűnt s biztosra lehet venni, hogy ennélfogva a **hirdetések sokkal jobban el fognak terjedni.**

Nemcsak **olcsó díjtételeket** állapítottunk meg a hirdetésekre vonatkozólag, hanem azonfelül az

apró hirdetések

közlésére is tért nyitottunk.

Minden kereskedő, iparos vagy gazdálkodó, aki üzletét, munkáját vagy terményét meg akarja ismertetni a közönséggel, legezlszerűbben teszi ha e célra a „Szabadság“ hirdetési rovatát használja fel.

Tisztelettel:

a kiadóhivatal.